

Den Haag, 14 juli 2022

Onderwerp: Reactie consultatie Beleidsprogramma Klimaat

Koninklijke
Vereniging van
Nederlandse
Papier- en
karton-
fabrieken

Algemeen

In de eerste plaats is het nuttig om het ontwerp Beleidsprogramma Klimaat met de omvangrijke en ambitieuze plannen te toetsen door raadpleging van stakeholders. Als papier- en kartonsector maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat.

Papier - De papierindustrie bevindt zich verspreid over het land, met een concentratie (bijna de helft van de bedrijven) in Gelderland. Er wordt hoogwaardig papier en karton geproduceerd: van voedselverpakkingen tot verhuisdozen en van magazines tot hygiënepapier. De papierindustrie is grotendeels circulair. De afgelopen jaren is continu geïnvesteerd in procesefficiëntie en zijn flinke stappen gezet op het gebied van verduurzaming om minimaal 55 procent reductie van de CO₂-uitstoot te behalen. Voor de verduurzaming op de lange termijn zijn proces-efficiëntie en elektrificatie cruciaal. Deze ontwikkelingen stuiten op hoge investeringskosten en een onrendabele top. In het beleidspakket is de ambitie zichtbaar en zijn de doelen helder voor de industrie, maar ontbreekt het handelingsperspectief voor de sectoren buiten de vijf grote industriële clusters. In deze reactie geven we aan hoe wij denken dat het beleid meer handelingsperspectief voor alle bedrijven kan bieden.

Vraag 1 van 4

Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de sectoren industrie, elektriciteit, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw en landgebruik (Hoofdstuk 3)?

CO₂-heffing

Voor de industrie is 5.9 MT besparing - waarvan 4 MT additionele reductie in 2030 via de CO₂-heffing geborgd wordt - een uitdaging als dit voor individuele bedrijven wordt doorgerekend. De CO₂-heffing is gebaseerd op de EU-ETS-benchmark. Aanscherping van deze benchmark werkt dus door in de nationale CO₂-heffing. In de papierindustrie hebben we nu al te maken met een aanscherping van de EU-ETS-benchmark met 1,6 procent. Dat is -24 procent aanscherping en dit gaat naar 2,5 procent jaarlijkse aanscherping van de benchmark, wat resulteert in een totaal van 50 procent reductie voor de periode 2026-2030. Daarmee zijn de benchmarks geen realistische afspiegeling van de transformatie van de papiersector waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbaarheid van technologieën, hulpbronnen (bijvoorbeeld biogas, biomassa, elektriciteit, ultradiepe geothermie en waterstof) en gerelateerde infrastructuur. De abrupte verlagingen van de benchmarkwaarden in 2026 worden versterkt door de jaarlijkse nationale reductiefactor (NRF). De combinatie van NRF en aanscherping van de EU-ETS-benchmark zorgt ervoor dat de benodigde CO₂-reductie ver onder de 60 procent uitkomt om de CO₂-beprijzing vanuit nationaal perspectief te ontlopen.

Verslechterde concurrentiepositie van de sector door stapeling van wetgeving

Niet alleen de nationale CO₂-heffing heeft impact, in het Coalitieakkoord is tevens afgesproken om een CO₂-minimumprijs voor de industrie in te voeren. Daarvan is nog geen concrete invulling bekend. Ten tweede past het kabinet de tarieven in de energiebelasting aan en wordt de grondslag verbreed. De tariefaanpassingen zijn erop gericht het verbruik van aardgas zwaarder te belasten en het verbruik van elektriciteit juist minder. De stapeling verslechtert de concurrentiepositie van onze sector. Energiebelasting, ODE, EU-ETS en de CO₂-heffing belasten het gasverbruik in de papierindustrie: voor de verduurzaming is dat terecht en noodzakelijk en steunen we de aanpak. Echter de gestegen kosten van onder andere de ODE zorgen ervoor dat de totale (in)directe kosten in ons land in 2021 +/- 50 procent hoger liggen dan in bijvoorbeeld Duitsland. Het ontwerp Beleidsprogramma Klimaat besteedt aandacht aan behoud van een gelijk speelveld maar beperkt zich tot de indirecte kostencompensatie (zie kopje subsidie-instrumentarium). De investeringsruimte van de bedrijven

wordt ingeperkt met nationale regelingen. Dit ondermijnt de mogelijkheden om te investeren. Bij klimaatbeleid dient rekening te worden gehouden met de mogelijkheden van individuele bedrijven zodat zij kunnen investeren in verduurzaming.

Er is meer dan 10-20 grootste CO₂-uitstoters en het MKB

Het kabinet geeft aan naast de aandacht voor de tien tot twintig grootste CO₂-uitstoters ook in te zetten op verduurzaming van het mkb. Er wordt wel melding gemaakt van het zogenoemde zesde cluster als een belangrijk startpunt voor de realisatie van infrastructuurbehoeften van deze groep bedrijven. Wij zien dat met name het faciliterend beleid onvoldoende uitgewerkt is om de verhoogde ambitie mogelijk te maken voor de papier- en kartonindustrie en de bedrijven in het zesde cluster.

De energiebesparingsplicht wordt in 2023 uitgebreid naar ETS- en vergunningsplichtige bedrijven

De energiebesparingsplicht verplicht bedrijven om energiebesparingen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar uit te voeren. De energiebesparingsplicht wordt in 2023 uitgebreid naar ETS- en vergunningsplichtige bedrijven. Hoe verhouden deze inspanningen (inclusief de regeldruk) zich tot de investeringen die nodig zijn om de EU-ETS-doelen te halen? De aanscherping van de EU ETS benchmarks en de CO₂ beprijzing zorgen reeds voor een zeer sterke efficiëntieverbetering met name voor de periode 2026-2030. Wij zien qua regeldruk meer mogelijkheden in gerichte sectorspecifieke plannen, dan in de generieke aanpak van een aangescherpte energiebesparingsplicht.

Subsidie-instrumentarium

In de papierindustrie wordt sterk ingezet op elektrificatie, zoals het gebruik van E-boilers, warmtepompen en ultradiepe geothermie. Deze verduurzamingsroutes hebben passende energie-infrastructuur nodig, maar subsidies zijn gericht op de technologie die wordt geïmplementeerd, niet op de randvoorwaarden die door bedrijven zelf moeten worden gecreëerd of de complexiteit van de inpassing van de technologie. We hopen dat regelingen voor energiebesparing behouden blijven, zoals de VEKI-regeling. We zijn blij dat deze regelingen recent opnieuw gebudgetteerd zijn, maar zien nog steeds dat er een groep projecten is die niet passen binnen de kaders van de verschillende regelingen (DEI, VEKI, SDE++). Ook staat het budget van de VEKI-regeling in schril contrast met dat van SDE++.

Indirecte kostencompensatie (IKC)

De IKC zorgt voor een gelijk speelveld door elektro-intensieve bedrijven te compenseren die onevenredig geraakt worden door hogere elektriciteitsprijzen als gevolg van de CO₂-prijs. Met het oog op verdere elektrificatie is het belangrijk dat de regeling voor de industrie wordt gecontinueerd en gelijk blijft met die in de omliggende landen.

Vraag 2 van 4

Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de horizontale beleidsagenda's, waaronder de circulaire economie, het actieplan groene banen en de betrokkenheid van burgers bij het klimaatbeleid (Hoofdstuk 4)?

In het ontwerp Beleidsprogramma Klimaat zou meer aandacht moeten zijn voor biobased hernieuwbare grondstoffen en de noodzaak van cascadering van biobased grondstoffen. Door het gebruik van fossiele grondstoffen als olie, kolen en gas te reduceren en te vervangen door hernieuwbare alternatieven kan beter verbinding worden gemaakt met behoud van biodiversiteit en circulaire economie. Bio-grondstoffen spelen een onmisbare rol in de transitie naar de circulaire economie. Door vastlegging van koolstof in materialen en producten is de potentie voor zowel het klimaat als de circulaire economie groot. De 2 tot 4 MT CO₂-emissiereductie in Nederland die via scope 3 maatregelen kan worden gerealiseerd moet niet via maatwerkafspraken voor enkele bedrijven worden gerealiseerd maar breed beschikbaar zijn voor de gehele industrie.

Verder dient voor de circulaire economie en de koppeling met een nationaal klimaatdoel, breder dan alleen naar CO₂-reductie te worden gekeken. Beleid op circulaire economie is niet van alleen scope 1 emissiereducties

naar scope 3 emissiereducties kijken, maar het belang van de totale milieu-impact van maatregelen meenemen. Denk hierbij aan bio-degradeerbaarheid, toxiciteit en ZZS-beleid.

Vraag 3 van 4

Wat vindt u van de voorgestelde governance en uitvoering van het klimaatbeleid, waaronder de invullingen van de Rijksregie, de (wetenschappelijke) Klimaatraad en de inrichting van het brede maatschappelijke klimaatoverleg (Hoofdstuk 6)?

Het Beleidsprogramma Klimaat kondigt de komst van een Klimaatraad (een onafhankelijke wetenschappelijke adviesraad) aan die het beleid beoordeelt en erover adviseert. Het is goed de feitenbasis en de kennis meer sturing te laten geven. Ook onderschrijven we de doelen; enige zorg is dat de voorgestelde top-down macro-economische aanpak geen recht doet aan de noodzaak om de efficiëntie en kosteneffectiviteit van maatregelen op bedrijfsindividueel niveau te beoordelen.

Vraag 4 van 4

Welke mogelijkheden ziet u om het beleid opgenomen in het beleidsprogramma te verbeteren en/of te versnellen?

Er is grote behoefte aan een subsidie-instrument dat de implementatie van complexe procesinnovaties voor grote energiebesparingen stimuleert, waarvan de operationele kosten niet of nauwelijks dalen. In de gezamenlijke consultatie van de Industriewerkgroep Innovatie¹ is er een nadere toelichting opgenomen over deze behoefte graag verwijzen we naar deze reactie.

Het tijdig beschikbaar zijn van energie-infrastructuur is cruciaal ondanks alle inzet op gebied van infrastructuur (PIDI, CES en MIEK) zien dat veel cruciale energie-infrastructuur tijdig beschikbaar zal zijn om de bedrijven (waaronder veel papierbedrijven) die buiten de grote regioclusters vallen te kunnen helpen. Deze productielocaties worden relatief zwaar belast door de belastingregelingen en gekoppeld aan de oplopende CO2-kosten zorgt ervoor dat papier en karton bedrijven slechter kunnen concurreren. De bedrijven willen verduurzamen maar worden in de praktijk tegengewerkt door steeds hoger wordende operationele kosten. Dit zorgt ervoor dat er onvoldoende investeringsruimte is. Er is dus behoefte aan een regeling waarbij bedrijven in aanmerking kunnen komen voor teruggaaf van een deel van de energiebelastingen/nationale heffingen om de investeringsruimte die nodige is voor verduurzaming op peil te houden.

Gerrit Jan Koopman
Directeur

g.koopman@vnp.nl

¹ De Industriewerkgroep Innovatie werkgroep zet zich namens de papier, afval, agro-food, chemie, petroleum en staalsectoren in voor een innovatie-instrumentarium dat de ontwikkeling en implementatie van energie- en klimaatinnovaties in de industrie versneld.